

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2024. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.22>

УДК 334.97

П. П. Мицик,

аспірант кафедри обліку та оподаткування і маркетингу,

Мукачівський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4294-1039>

О. О. Маслиган,

д. е. н., професор кафедри менеджменту, управління економічними

процесами та туризму, Мукачівський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8465-548X>

ГЕНЕЗА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА СИСТЕМАТИКА ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ

P. Mytsyk,

Postgraduate student of the Department of Accounting, Taxation and

Marketing, Mukachevo State University

O. Maslyhan,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Management,

Management of Economic Processes and Tourism,

Mukachevo State University

GENESIS OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF CONSTRUCTION ORGANIZATIONS AND SYSTEMATICS OF APPROACHES TO MANAGEMENT

Актуальність дослідження зумовлена тим фактом, що для будівельних організацій, незалежно від їх типу, важливим є таке управління фінансовим потенціалом, яке відповідає положенням сучасної концепції ефективного управління. Саме за таких умов формується можливість використовувати систему балансування управлінського впливу, яка враховує специфіку діяльності будівельної компанії (а саме її ризики, конкуренцію, технічний прогрес тощо). Основною проблемою, щодо побудови такого управління, є відсутність консенсусу у витлумаченні сутності його базової категорії - фінансового потенціалу організації (що зумовлене довгою генезою її розвитку). Відтак метою статті є вивчення генезису фінансового потенціалу будівельних організацій та систематики підходів до управління ним як системою, що включає певні складові. У межах дослідження доведено, що щодо будівельних організацій важливим є управління їх фінансовим потенціалом ґрунтуючись на положеннях сучасної концепції ефективного управління. Така потреба зумовлена тим фактом, що кожна будівельна організація має свої особливості, які відрізняють її від інших суб'єктів бізнесу. При цьому зроблено висновок, що для управління фінансовим потенціалом будівельних організацій необхідно використовувати систему балансування управлінського впливу, яка враховує специфіку діяльності будівельної організації, такими можуть бути ризики, конкуренція, технічний прогрес тощо. Констатовано, що для балансування управлінського впливу у межах управління фінансовим потенціалом будівельних організацій слід брати до уваги особливості налаштування формату такого впливу: шляхом доповнення основи управлінського впливу, змістом, що відповідає специфіці обраного додаткового підходу; шляхом доповнення системи цілій та завдань фінансового потенціалу балансувальним впливом, що властивий іншим підходам. За допомогою цільового підходу всі елементи фінансового потенціалу підприємства знаходяться у нерозривному зв'язку та взаємозалежності. Враховуючи доведену багатомірність та комбінаторність налаштування цільового впливу на фінансовий потенціал будівельної організації, перспективи подальших досліджень полягають у визначенні методики балансування процесів його формування та приращення.

The study's relevance stems from the critical importance, irrespective of their type, for construction organizations to implement financial management in line with modern concepts of effective management. Under such circumstances, the opportunity arises to employ a management influence balancing system that considers the specifics of a construction company's operations, including its risks, competition, technological advancements and et al. The primary issue in establishing such management stems from the lack of consensus in defining the essence of its core category: the financial potential of the organization. This is attributed to the lengthy evolution of its development. Therefore, the article aims to explore the genesis of the financial potential of construction organizations and the systematization of approaches to managing this category. Within the scope of the research, it has been proven that for construction organizations, effective management of their financial potential is crucial, based on the principles of modern concepts of efficient management. Such a need is driven by the fact that each construction organization has its peculiarities, which differentiate it from other business entities. It has been concluded that to manage the financial potential of construction organizations, it is necessary to utilize a management influence balancing system that considers the specificities of the construction company's operations, such as risks, competition, and technological progress, et al. Noted that to balance managerial influence within the management of the financial potential of construction organizations, it is necessary to consider the peculiarities of adjusting the format of such influence: by supplementing the foundation of managerial influence with content that corresponds to the specifics of the chosen additional approach; by complementing the system of goals and objectives of financial potential with balancing influence characteristic of other approaches. Through targeted approach, all facets of a company's financial potential are interconnected and interdependent. Considering the proven multidimensionality and combinatorial nature of adjusting targeted influence on the financial potential of a construction organization, the prospects for further research lie in determining the methodology for balancing the processes of forming and increasing financial potential.

Ключові слова: балансування; управлінський вплив; сукупності ресурсів; фінансові ресурси.

Keywords: balancing; managerial influence; resource aggregates; financial resources.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Наразі для України критично важливим є забезпечення розвитку будівельної галузі, оскільки вона є гарантією її життєздатності та збереження можливостей для розвитку всієї економіки. Зазначимо, що окреслена теза продиктована не лише ключовою роллю будівельних організацій у повоєнному відновленні зруйнованих об'єктів власності, серед яких житлові будівлі, промислові об'єкти та інфраструктура [4]. Так, лише за пері місяці відкритого воєнного нападу РФ, в Україні зруйновано чи пошкоджено понад 153 тисячі житлових об'єктів, 630 адмінбудівель, понад 1200 закладів охорони здоров'я, 3100 навчальних закладів, 412 підприємств (з яких 64 — це великі та середні). Слід звернути увагу на той факт, що будівельна галузь також є майбутнім тригером повоєнного відновлення економіки країни, оскільки внаслідок будівництва нових об'єктів створюються нові робочі місця, нові виробничі потужності та передумови для зростання ВВП. Щодо будівельних організацій, незалежно від типу, важливим є управління фінансовим потенціалом, яке відповідає положенням сучасної концепції ефективного управління. За таких умов кожна будівельна організація має свої особливості, які відрізняють її від інших суб'єктів бізнесу. Тому необхідно використовувати систему балансування управлінського впливу, яка враховує специфіку діяльності будівельної компанії, такими можуть бути ризики, конкуренція, технічний прогрес тощо. Основною проблемою, щодо побудови такого управління, є відсутність консенсусу у витлумаченні сутності його базової категорії - фінансового потенціалу організації (що зумовлене досить довгою генезою її розвитку).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми управління фінансовим потенціалом організацій напруцювання В. С. Толуб'яка, В. М. Марченка, А. І. Бондаря та ряду інших. Зазначимо, що прослідковуючи прямий зв'язок фінансового потенціалу будівельних організацій з процесами повоєнного відновлення економіки країни, з ефективністю управління ними в цілому, важливим є системне дослідження окресленої площини. При цьому одиницею дослідження є окреслені процеси, відповідно до специфіки будівельної організації, як уособленої виробничої одиниці, що реалізує діяльність з виробництва будівельної продукції (а саме об'єктів власності, таких як будинки, споруди, будівельні роботи) та/або надання ремонтно-будівельних робіт (різного призначення, профілю та типу). Це можуть бути будівельні та ремонтно-будівельні підприємства, промислові будівельні компанії, кооперативи та фірми, генеральні підрядники тощо.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення генезису фінансового потенціалу будівельних організацій та систематики підходів до управління ним як системою, що включає певні складові.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Перші згадки про категорію "потенціал" у фінансовому контексті були наявні в економічній літературі з 1940-х років.

Зокрема, категорія була запроваджена у теорію економічної думки в роботі професора економіки та фінансів Дж. Беррі Вільямса (1938 р.) та отримала подальший розвиток під час роботи науковця в Єльському університеті (з 1963 по 1994 рік) та президентства в Американській економічній асоціації (з 1974 по 1975 рр.).

Заслугою науковця є те, що ця категорія отримала подальший розвиток у теорії інвестиційної цінності, а також набула поширення в роботах інших дослідників, де вона розглядалася у межах:

- загальної теорії потенціалів;
- теорії управління ризиками;

- теорії ресурсного потенціалу;
- інших теорій.

Таке становище, у кінцевому випадку, зумовило виникнення різниць щодо авторського тлумачення категорії «потенціал».

Очевидно, що саме варіативність теоретичної бази вивчення потенціалів призвела до того, що хоча категорія фінансового потенціалу наразі є популярною серед економістів й активно використовується в сучасному управлінні будівельними організаціями, єдиний погляд на неї й досі не сформований.

Зроблений висновок підтверджує аналіз сучасних підходів до сутності категорії фінансового потенціалу організацій, який наведений в табл. 1.

Таблиця 1. Аналіз сучасних підходів до сутності категорії фінансового потенціалу організацій

Автор підходу	Зміст підходу до визначення категорії	Базові ознаки підходу
Марченко В. М., Бондар А. І. [5]	відносини пов'язані з накопиченням, примноженням фінансових активів (що впливають на наявність, розміщення, використання фінансових ресурсів та можливості для зростання)	Використання фінансових ресурсів для функціонування та економічного зростання
Гнатишин Н.Б. [1]	здатність наявних ресурсів приносити доходи організації в певний момент часу	Використання фінансових ресурсів для здійснення поточних та перспективних витрат організацій
Міценко Н.Г., О.І. Кумечко [6, с. 195]	система, що визначається не просто сукупністю фінансових ресурсів і можливостей організації, а їхньою органічною єдністю	Використання фінансових ресурсів та пов'язані з цим можливості для розвитку та безперебійного створення матеріальних благ і наданні послуг
Громова А.Є. [3]	здатність до раціонального та ефективного використання фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні організації, а також можливості до їх прирощення	Використання фінансових ресурсів, можливості та фактори, що впливають на раціональність та ефективність цього процесу.

Джерело: сформовано автором

Відповідно до результатів аналізу сучасних підходів до сутності категорії фінансового потенціалу організацій, в економічній науці наявні 3 основні підходи до розуміння її сутності, зокрема:

1) як сукупності фінансових ресурсів організації. На нашу думку, оскільки такий підхід спирається лише на ресурсну складову, він є найпростішим. Відтак, дозволяє швидко окреслити фінансовий базис організації (інтерпретований нами як кошти, що перебувають у розпорядженні підприємств і призначені для виконання ними певних фінансових зобов'язань) та перетворити його на одномірну управлінську категорію. Поряд з цим підхід не враховує важливість не лише управління наявним і внутрішньо зумовленим станом фінансового базису організації, але й те, що він перебуває у незавершеному, потенційному розвитку щодо імовірності безперервного функціонування та розвитку організації;

2) як сукупності ресурсів організації та сформованих ними можливостей для безперервного функціонування, розвитку, що визначається специфікою обігу коштів. На нашу думку, підхід враховує важливість як фінансових ресурсів, так і можливостей для безперервного функціонування та розвитку організації, перетворюючи їх на двовимірну управлінську категорію. Безсумнівно, фінансові ресурси організації є живою системою, а всередині неї відбувається фінансова діяльність. Ця діяльність охоплює витрачання ресурсів, одержання та використання ресурсів, а також взаємовідносини з постачальниками, покупцями продукції, працівниками підприємств, державними органами та іншими суб'єктами. Проте, проблемою цього підходу є ігнорування видового змісту можливостей, які розподіляються на формальні та реальні. Це призводить до відсутності уваги до факторів, що створюють варіативність, і не враховує раціональність та ефективність визначених процесів та потреби в управлінні ними. Фактори, які створюють варіативність щодо раціональності та ефективності процесів управління, можуть бути різноманітні;

3) як сукупності ресурсів та можливостей організації з функціонування, розвитку та факторів, що впливають на раціональність та ефективність цих процесів. Такий підхід здатний врахувати всі складові фінансового потенціалу організації, перетворюючи їх на багатомірну управлінську категорію, що здатна реалізувати положення концепції ефективного управління.

Відповідно до аналізу підходів до сутності фінансового потенціалу будівельних організацій (далі ФПБО), ця категорія має бути інтерпретована як багатомірна система, що об'єднує фінансові ресурси, можливості організації, а також змінні фактори, що впливають на ефективність фінансової діяльності.

Наведене дозволяє розглядати фінансовий потенціал будівельних організацій як багатовимірну структуру, що за базисом й основою для постановки завдань управління орієнтована на їх фінансові ресурси. Загальний зміст структури визначає дійсність фінансового потенціалу, інтерпретовану як реальність, щодо поточного стану фінансових ресурсів, реальність втілених ідей та цілей, скеровуваних процесами їх ефективнішого та раціонального витрачання, одержання та використання.

Це зумовлено тим фактом, що реальність втілених ідей та цілей, а відтак і формовані ними можливості досить варіативні, якщо не враховувати обмеження, яких належить дотримуватись у зв'язку з наявними фінансовими ресурсами. Саме зазначене поєднання конкретизує доступні альтернативи щодо погашення зобов'язань, акумулювання платіжних засобів та активів, які можуть швидко конвертуватися в платіжні засоби, прирощення рентабельності тощо. Крім того додавання факторів впливу до структури визначає альтернативи, які будівельним організаціям доступні для збереження та розширення їх фінансового потенціалу в умовах постійних змін.

Управління фінансовим потенціалом будівельних організацій, в загальному сенсі, є цілеспрямованим впливом уповноважених органів чи осіб на наявний і внутрішньо зумовлений стан фінансових ресурсів та їх обіг. Метою такого управління є поточне їх коригування для створення реальних можливостей з ефективного розвитку (шляхом постійного балансування дії факторів, що перетворюють цей процес на дійсність).

Сформований погляд на зміст та структуру фінансового потенціалу підтверджує його багатомірність як управлінської категорії. Ця багатомірність обумовлена її існуванням у стохастичному середовищі, яке допускає вплив значної кількості факторів на вітчизняну будівельну організацію.. Тому вельми важливо забезпечити такий підхід до реалізації цілеспрямованого впливу на

фінансовий потенціал, який відповідає положенням сучасної концепції ефективного управління.

Рядом науковців [5-6] вже доведено, що високий фінансовий потенціал організації формується шляхом досягнення правильного балансу між фінансовими ресурсами, створюваними можливостями та факторами. Цей баланс досягається завдяки конкретним підходам до управління, серед яких можна відзначити наступні: цільовий підхід, процесний підхід, системний підхід, ситуаційний підхід, структурний підхід, функціональний підхід, ринковий підхід, виробничий підхід та вартісний підхід.

В окремих випадках деякими науковцями [5], пропонується ресурсний підхід як один з методів управління, який зосереджений на збільшенні кількості доступних ресурсів та зменшенні витрат. Однак, ми вважаємо, що застосування цього підходу щодо фінансового потенціалу є обмеженим, оскільки такий підхід орієнтований виключно на фінансові ресурси, що використовуються в фінансовому управлінні організації з метою їх оптимізації та підвищення ефективності використання. Водночас варто відзначити, що зміст фінансового потенціалу як управлінської категорії значно ширший.

Основним є цільовий підхід, оскільки він забезпечує формат цілеспрямованого впливу, спрямований на досягнення конкретних фінансових цілей та задач, які визначаються заздалегідь з урахуванням обмежень фінансового потенціалу організації. Пріоритетність застосування такого підходу обумовлена тим, що фінансовий потенціал організації зростає тільки при наявності чітко сформульованих цілей та задач, які організація хоче досягти [4-5]. Цей підхід може застосовуватися окремо, або у комплексі з іншими підходами до реалізації управління ФПБО, серед яких [2; 5; 7]:

- процесний підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на ключові процеси, які визначають рівень фінансового потенціалу організації та впливають на збалансовану зміну його складових). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, що фінансовий потенціал організації є результатом взаємодії різних фінансових процесів, які можуть бути оптимізовані і покращені;

- системний підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на фінансовий потенціал як систему, де кожен елемент взаємодіє з іншими і впливає на загальну ефективність ФПБО). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, фінансовий потенціал організації є складною системою, в якій елементи взаємодіють між собою та впливають на загальну ефективність;

- ситуаційний підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на поточну ситуацію, яка виникла в організації та вирішення конкретної проблеми з організації впливу на фінансовий потенціал). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, що фінансовий потенціал організації є складною, відкритою системою, і, внаслідок цього, він реагує на ситуації, що виникають у процесі її діяльності;

- структурний підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на структуру організації фінансового управління та її складові, зокрема на фінансові відділи та служби, з метою забезпечення ефективності фінансової діяльності організації). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, що фінансовий потенціал організації існує у межах структури фінансового управління;

- функціональний підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на функції фінансового управління організацією та визначення їх оптимальності у межах всієї організації для досягнення максимальної ефективності та оптимізації використання фінансових ресурсів). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, що фінансовий потенціал організації може бути розглянутий як сукупність функцій фінансового управління, які спрямовані на досягнення мети організації та забезпечення її фінансового розвитку;

- ринковий підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на забезпечення конкурентних переваг організації на ринку шляхом контролю витрачання, одержання та використання фінансових ресурсів та супутніх їм можливостей, які відповідають потребам ринку). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, що фінансовий потенціал організації може бути розглянутий як сукупність складових, які впливають на конкурентну позицію організації на ринку;

- виробничий підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на виробничі процеси та їх фінансову ефективність, а також на максимізацію прибутку та зменшення витрат на виробництво). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, що орієнтація на виробничі процеси (зокрема, на будівельні процеси, монтажні процеси, ремонтно-будівельні процеси) та їх фінансову ефективність дозволяє забезпечити максимальний прибуток та знизити витрати на виробництво, що безпосередньо впливають на фінансовий потенціал організації;

- вартісний підхід (формат цілеспрямованого впливу - орієнтація на забезпечення максимальної вартості для зацікавлених сторін організації шляхом використання елементів фінансового потенціалу з урахуванням вартісних показників). Можливість застосування такого підходу зумовлена тим, що фінансовий потенціал організації може бути розглянутий як вартість для зацікавлених сторін, або одна з основних складових вартості організації.

Важливим аспектом управління фінансовим потенціалом є вибір таких підходів до його реалізації, які дозволять максимально реалізувати положення сучасної концепції ефективного управління. Для цього слід брати до уваги особливості налаштування формату цілеспрямованого впливу на ФПБО, який відповідає положенням сучасної концепції ефективного управління, за змістом впливу та за своєрідністю балансувального впливу. Відповідно, налаштування формату цілеспрямованого впливу на фінансовий потенціал здійснюються: 1) шляхом доповнення основи управлінського впливу, яка формується залежно від фінансових цілей та задачі, змістом, що відповідає специфіці обраного додаткового підходу; 2) шляхом доповнення системи цілей та завдань фінансового потенціалу балансувальним впливом, що властивий іншим підходам. За допомогою цільового підходу всі елементи фінансового потенціалу підприємства знаходяться у нерозривному зв'язку та взаємозалежності. При цьому особливості доповнення основи управлінського впливу змістом, відповідно до специфіки обраного додаткового підходу, формують систематику підходів до управління категорією.

Систематика є науковим підходом до класифікації та організації об'єктів або явищ. У контексті управління категорією фінансового потенціалу, систематика підходів означає створення логічної, зрозумілої системи для управління категорією на основі комбінаторики підходів, а саме розв'язанню задач їх вибору згідно специфіки діяльності.

Так, процесний підхід є ідеальним для будівельних організацій, діяльність яких орієнтована на велику кількість процесів та складні управлінські структури.

Системний підхід ідеальний для будівельних організацій, діяльність яких має складну технологічну структуру та залежить від багатьох зовнішніх та внутрішніх факторів, що взаємодіють між собою.

Ситуаційний підхід ідеальний для будівельних організацій, діяльність яких має високий рівень нестабільності та невизначеності у зв'язку зі специфікою ринку та змінними умовами виробництва.

Структурний підхід ідеальний для будівельних організацій, діяльність яких має чітко визначену структуру і взаємозв'язки між її складовими елементами.

Функціональний підхід ідеальний для будівельних організацій, діяльність яких має багато функціональних складових (таких як планування та контроль виробничих процесів, використання ресурсів, забезпечення якості будівельної продукції тощо).

Ринковий підхід ідеальний для будівельних організацій, діяльність яких має сильний зв'язок зі змінами на ринку та конкурентним середовищем.

Виробничий підхід ідеальний для будівельних організацій, діяльність яких має значну кількість виробничих процесів, кожен з яких відрізняється значною специфічністю.

Вартісний підхід є ідеальним для будівельних організацій, які прагнуть створити значну вартість для своїх клієнтів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У межах дослідження доведено, що щодо будівельних організацій важливим є управління їх фінансовим потенціалом гуртуючись на положеннях сучасної концепції ефективного управління. Така потреба

зумовлена тим фактом, що кожна будівельна організація має свої особливості, які відрізняють її від інших суб'єктів бізнесу. При цьому зроблені наступні висновки:

1. Для управління фінансовим потенціалом будівельних організацій необхідно використовувати систему балансування управлінського впливу, яка враховує специфіку діяльності будівельної компанії, такими можуть бути ризики, конкуренція, технічний прогрес тощо.
2. Для балансування управлінського впливу у межах управління фінансовим потенціалом будівельних організацій слід брати до уваги особливості налаштування формату такого впливу: шляхом доповнення основи управлінського впливу (яка формується в залежності від фінансових цілей та задачі), змістом, що відповідає специфіці обраного додаткового підходу; шляхом доповнення системи цілей та завдань фінансового потенціалу балансуєчим впливом, що властивий іншим підходам.
3. За допомогою цільового підходу всі елементи фінансового потенціалу підприємства знаходяться у нерозривному зв'язку та взаємозалежності. При цьому особливості доповнення основи управлінського впливу змістом, відповідно до специфіки обраного додаткового підходу, формують систематику підходів до управління категорією.

Враховуючи доведену багатомірність та комбінаторність налаштування цільового впливу на фінансовий потенціал будівельної організації (яка зводиться до розв'язання задачі вибору підходів до управління цією категорією з урахуванням особливостей діяльності будівельних організацій), перспективи подальших досліджень полягають у визначенні методики балансування процесів формування та прирощення фінансового потенціалу.

Література

1. Гнатишин Н.Б. Сутність та структура фінансового потенціалу: теоретичний аспект. URL:: www.nbuv.gov.ua/portal (дата звернення: 01.01.2024).
2. Грабчук О.М. Фінансовий потенціал: природа та властивості з точки зору синергетичного підходу. *БІЗНЕСІНФОРМ*, 2018, Вип. 3. С. 280-284.

3. Громова А.Є. Фінансовий потенціал, як основа формування прибутку підприємства. *Інфраструктура ринку*, 2017. Вип. 5. С. 75-78.
4. Гордійчук Д. Збитки України від війни перевищили \$127 мільярдів у вересні, *Економічна правда*, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/21/692884/#:~:text> (дата звернення: 07.02.2024).
5. Марченко В. М., Бондар А. І. Управління фінансовим потенціалом підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6644> (дата звернення: 03.05.2023).
6. Миценко Н.Г., Кумечко О.И. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, структура, стратегія використання, *Науковий вісник НЛТУ України*, 2010, Вип. 20.9. С. 193-198.
7. Шандрівська О. Є., Кузяк В. В., Бек О. М. Підходи до управління потенціалом підприємства та його стратегічним розвитком, *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2013. Вип. 776. С. 442-448.

References

1. Hnatyshyn, N.B. (2011), "The essence and structure of financial potential: theoretical aspect", Available at: www.nbu.gov.ua/portal (Accessed: 01.01.2024).
2. Hrabchuk, O.M. (2018), "Financial potential: nature and properties from the point of view of a synergistic approach", *BIZNESINFORM*, vol. 3, pp. 280-284.
3. Gromova, A.E. (2017), "Financial potential as a basis for the formation of the company's profit", *Infrastruktura rynku*,. vol. 5. pp. 75-78.
4. Gordiychuk, D. (2022), "Ukraine's war losses exceeded \$127 billion in September", *Ekonomichna pravda*, Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/21/692884/#:~:text> (Accessed: 07.02.2024).

5. Marchenko, V. M. and Bondar, A. I. (2018), “Management of the financial potential of the enterprise”, *Efektivna ekonomika*, vol. 11. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6644> (Accessed 03.05.2023).

6. Mytsenko, N.G. and Kumechko, O.I. (2010), “Resource potential of the enterprise: essence, structure, strategy of use”, *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny*, vol. 20.9, pp. 193-198.

7. Shandrivska, O.E., Kuzyak, V.V. and Bek, O.M. (2013), “Approaches to managing the potential of the enterprise and its strategic development”, *Вісник Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*, vol. 776. pp. 442-448.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2024 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>